

soko. Visoko grmovje bi se smelo priporočati zaradi tega, ker lešnike na nizkem grmovju otroci lože kradejo.

Pomnožuje se lešnik najbolj z grobanjem. Mladiki, ki se pričvrsti k zemlji, pokrije se s prstjo tako, da se vidi iz zemlje samo vrh. Drugo leto že požene grm. Ni pa dobro vzgajati lešnik iz semena ali s spresajenjem s korenino, ker se v tem slučaju dobre vrste pokvarijo. Ako se vodi lešnik v vrste, naj se ga tudi okopava, ker se s tem zemlja zboljša. Od lešnikov poznamo kot dobre posebno tri vrste: zellski, Lambertov in gozdni lešnik.

Zellski lešnik je dobil ime od samostana Zell, kjer ga stalno in mnogo goje. Znan je po kratki lupini, ki sad samo do polovice pokriva.

Te vrste lešnik je dvojen, moški in ženski, prvi je okrogel in drugi podolgast.

Lambertov lešnik se imenuje zaradi tega tako, ker zori o sv. Lambertu.

Tretja vrsta so gozdni lešniki. Ti se odlikujejo po trdi in veliki lupini. Ta lešnik raste divji po gozdih in mejah. Sad je navadno okrogel malokdaj podolgast.

Lešniki se beró, ko so popolnoma zreli. Ko se suše, jih treba po večkrat premešati, da se ne pokvarijo. Iz lešnika se napravi tudi izvrstno olje, ki je za mnogovrstno porabo. Sicer se ga rabi za razne vrste, testenino in fino pecivo, torto itd. Razni trgovci prav mnogo stržijo za lešnik, ako znajo uporabiti priliko.

Nobenega dvoma ni, da bi se gojitev lešnikov vsakomur dobro izplačala, ako bi imel dovolj dobre volje, da goji ta sad v veliki meri, za kar bi imel priložnost pač vsaki posestnik.

* * *

Mi bi pa zlasti svetovali našim Kraševcem, da se začnejo resno pečati z gojitvijo lešnikov v ogromni meri. Vedno se čujejo tožbe, da Kraševci nimajo nobenih virov dohodkov, zlasti, ker je zamrla trta. Tu pa se jim ponuja samo ob sebi najizdatnejši viri dohodkov. Kras je povprečno zelo prikladen za gojitev lešnikovega grma. Naj bi se Kraševci torej resno oprijeli tega pridelka, ki jim bode donášal tisočake na leto.

Poučni in zabavni del.

Pri studencu.

Na uho mi je bilo ljubko žuborenje, bližal sem se urni planinski vodici. Pleče jo imenuje ljudstvo. Pripovedujejo namreč o ovčjem plečetu. Katero je pred časi glodal kosmati medved tu pri studencu. Pokleknil sem na kamen in srebal iz smrekove skorje studeno pijačo. Nato sem nemarno razpoložil lene svoje ude po mehki travi, ter pričel snivati lepi san:

dolce far niente. Popoldansko solnce se je zastoj trudilo prodreti skozi gosto vejevje orjaške bukve, na kateri je zeleno perje skrivnostno šumelo nad menoj. Gost leskov grm mi je zapiral pogled k lahkonogemu studencu, ki mi je peval zibeljčino pesem. Mislil nisem o ničemur in o vsem. Hudomušni duh se mi je podil iz domačih planin v ogrsko pusto, od ondod v ruske stepe in je preskočil, ponudivši se trenutek v mrzli Sibiriji in na visokem Tibetu, v ameriške prerije. Malomarna fantazija ni mogla nikjer osredotočiti nepokornih mislij.

Žuborenje studenčevega pa me je zazibalo v stanje, ki bi se dalo primerjati z narkozo ali hipnozo. Zadrževal bi bil, ne vsled utrujenosti, temveč iz nemarnosti, da me niso prebudile stopinje. Rahko in previdno sem upognil leskove vejice in pokukal zvedavo proti stezici, ki vodi k studencu. Krepko dekle, rdečih lic, visoko podrecana, je nosilo na glavi škaf. Dospevši k vodi, si opere najprej noge, potem pa si umije obraz. Bele rokave si zaviše še višje, in pokaže se bela koža, katere se ne bi sramovala niti nežna gospica. Ni še bila z umivanjem gotova, ko opozori njo in mene peket konjskih podkev. Težka konjska mrha se privali iz gostega bukovja, nerodno stopajoč po ozki stezi in zadevajoč se s podkvami ob korenine in kamne. Za njo stopa čvrst fant v kratkih irhastih hlačah s pisanimi obramnicami.

„No, Jera, ali bo voda za večerjo?“ ogovori prišlec dekleta, sedajoč na pripraven kamen, dočim kobila pridno srebe v se hladno vodo.

„Za večerjo, Miha! Ali ti boš pa kobilo napojil?“ vrne mu Jera vprašanje, ozrvši se zadovoljno nanj.

„Taka je v gorah! Zjutraj se reže trava še dovolj dobro, čez dan se tudi še nekaj suši, in zvečer vedno kaj pomašimo v svisli. A noč ti je nekoliko predolga, če nisi vaju z drugimi vred hoditi spat. — Doma je vse kaj družega. — Po večerji deneš klobuk po strani na glavo, pa na vasi zaukaš, da se vse krog tebe strese, in hajdi pod okno! Tu v rovtih pa spi cel trop na svislih; če pokličeš jedno, oglasi se jih pet. — Za ponočevanje tukaj ni. — Pod tvojim oknom je že gotovo pognala trava ta čas, kar se parimo v rovtih; treba jo bode na novo teptati. — Koliko let že hodim za tabo?“

„Ti nepridiprav ti, ničvredni!“ huduje se navidezno dekleta.

„Če ti nisem všeč, bodem primoran poiskati si drugo, pa še lepšo kakor si ti. Pred tremi leti je bilo, ko sem gnal našo Lisko, ki nam je tole našo guro storila, sem na vodo. — Tamle gori na ovinku sva se srečala, pa takrat nisi bila tako moška, ker nisi še fanta imela. — Vprašal sem te, ali naj pridem k tebi povasovat; takoj si bila zadovoljna in rekla, da imate dovolj močne gavtre. — Prišel sem precej prvi dan, ko smo se vrnili domov, hodil sem celo jesen, celo zimo, celo leto, še eno leto in še eno!“

„Oh, pa takele besede imaš! Ali nisi bil v nedeljo pri pridigi, ko so nam gospod Šimen tako lepo pravili, kako naj se vedemo na planinah?“

„Gospod bi fantovanja za tako hudo ne imeli, ko bi bili sami fant, kakor nas jeden. — E, stara, glej jo, kam sili v grmovje!“ Kobila se vstavi in prične trgati konjsko preslico, ki raste ob vodi.

„Včeraj,“ nadaljuje Miha, „sva ogledovala z očetom tisto smreko, ki stoji za kočo. — Stari so bili kaj dobre volje, ker se nimamo čez vreme nič pritoževati, in kar sami so napeljali govor na ženitev. — V jeseni mi bodo dali čez, sami pa si bodo z materjo vred izgovorili kot in hrano. — Dolga ne bom preveč prevzel, s pošteno doto bi se dal takoj ves poplačati. — Naši zemlji ni razun farovške para daleč na okrog, živino imamo dokaj lepo, hiša in hlev sta skoro nova. Zgoraj samo letos pobeliti, junčka bomo začeli pitati, le mlade nam še manjka. — Kaj rečeš, kam bi šli po njo?“

Nisem se mogel več vzdržati in zavpil sem:

„H Kosmaču po Jero!“

„Marija z Lušarij, Bokalov študent!“

„Ti preklicani skric!“

F. G.

Eugen Onegin.

Med najslavnejša dela velikega ruskega pesnika Puškina moramo šteti njegov roman v verzih „Eugen Onegin“, katerega je napisal 1823—1831. Postal je med Rusi najpopularnejše delo.

Ta roman je služil v podlago libretu isto tako v Rusiji popularne opere Čajkovskega. A ne samo v Rusiji, temveč tudi drugod (n. pr. v Lipsiji, na Dunaju, v Pragi, v Zagrebu) si je stekla ta opera najlaskavejše priznanje.

Prav je torej, da se i Slovenci spoznajo s tem veljavnim ruskim delom. Saj je delo slovanskega duha, ki nam je, itak preveč potujčenim, dvakrat dobro došlo.

Puškin je v Oneginu in v Leuskem, v Tatjani in Olgi stvaril nasprotna si moška, oziroma ženska bitja; z izredno ljubavjo pa je načrtal pesnik Tatjano v najlepših žarkih svoje poezije.

Libreto pridržal je po možnosti dejanje in duh Puškinovega dela, da celo besede in verze, ako in kjer je to bilo mogoče. Seveda je bilo treba mnogo krajšav in nekoliko prememb, da se je mogel epos uporabiti v dramatično obliko. „Lirične scene“ se skromno nazivlje ta tekst, pri katerem ne smemo pozabiti, da je bil pisan za občinstvo, kateremu je bilo Puškinovo delo dobro znano. Tujca torej sem ter tje kaj moti, kar Rusom ni delalo niti najmanjše težkoče.

Prva „slika“ prvega dejanja nas seznani z rod- bino Larinovo in s pojavom ljubezni Tatjanine do Onegina; druga slika donese nam grandiozno sceno,

kako Tatjana piše Oneginu ljubavno pismo. Tretja slika donese izpoved Oneginovo, ki je ob jednom zavrnitev Tatjane.

Drugo dejanje nam kaže domači ples v hiši Larina, kjer pride do prepira med Oneginom in Leuskim ter do poziva na dvoboj. Ta se nam prikazuje v drugi sliki tega dejanja, po sloviti ariji Leuskega, na pozorišču in skonča s smrtjo Leuskega.

Tretje dejanje nas vede na ples pri knezu Greminu, kateremu se je Tatjana udala. Onegin se vrne v domovino in pride na ta ples. Tu se mu porodi na novo ljubezen do Tatjane, ki se nam razodeva v veliki sceni v drugi sliki tega akta. Vendar zmaga v Tatjani dolžnost in ona zavrne Onegina.

Dasi so te „slike“ med seboj v zelo rahli zvezi, vendar so jako srečno izbrane in združene.

Libreto si je zložil glasbenik sam; ne čudimo se torej, da je za glasbo zelo pripravno in efektno izvršen.

Peter Iljič Čajkovski se je porodil 1840 na Uralu, v mestecu Votkinskem, kjer je bil oče rudarski načelnik; pozneje je postal vodja tehnološkega zavoda v Petrogradu in tu je Peter slušal pravoslovne nauke. A ljubezen do glasbe ga je napotila, da je ustopil v konservatorij, katerega je bil ustanovil A. Rubinstein. Postal je profesor glasbe na konservatoriju v Moskvi, a 1879 odložil to službo in se povsem posvetil glasbi in skladateljstvu. Umrl je 6. novembra 1893 v Petrogradu za kolero.

Mnoga orkestralna dela Čajkovskega se proizvajajo pri koncertih pri nas in v Nemčiji; od mnogih njegovih oper (Vojvoda — Opričnik — Vakula — E. Onegin — Devica Orleanska — Mazepa — Snegulčica) se je razširil Onegin tudi izven Rusije.

E. Onegin se je 1884 uprizoril v Petrogradu z največjim uspehom. Skladatelj jo je zložil 1877, a znana in priljubljena je bila po koncertih. Carju se je tako dopadala ta glasba, da je ukazal, naj se delo uprizori v carski operi. In res je glasba tako melodi-jozna, instrumentacija tako graciozna, da se takoj priljubi slušalcu.

A tudi gledalca visoko zadovolji bogata scenarija. Krasne ruske narodne noše, veliki plesni sceni sta zlasti — na velikih odrih — prava paša očem.

Na Dunaju si je ta opera, krasno uprizorjena in proizvedena od najboljših pevcev, stekla najsijajnejši uspeh. — Slovanom neprijazno politično obzorje je povzročilo, da se je zadnje leto zanemarila, v žalost vseh ljubiteljev istinite umetnosti. Z.



— Osebne vesti. Deželnosodni nadsvetnik v Gradcu gospod Anton vitez Karnitschnig je imenovan dvornim svetnikom pri najvišjem sodišču na Dunaju; nadsvetnik v